

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת וישלח תשע"ב

עם לבן גרתי וגו' (ל"ב - ה')

וברש"י לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני "הוי גביר לאחיד" שהרי לא נתקיימה בי. י"ל, כשתוציא את האותיות "בי" מתיבת "גביר" תישאר בידך אותיות "גר", וזהו "אלא גר" כיון שלא נתקיימה אותיות "בי", וממילא נשאר אותיות "גר".

(הרה"ק רא"י מסאדיגורא זיע"א)

ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה וגו' (ל"ב - ו')

יש להבין ענין הכתוב "ויהי" שהוא לשון צער, ונ"ל דידוע שיעקב ועשיו חלקו ביניהם את שני העולמות, עולם הבא ליעקב אבינו, ועולם הזה לעשיו, וזה היה טענת עשיו שיעקב נטל לעצמו גם חלק העולם הזה, בזה שקיבל מיצחק את הברכות, וזה ששלח יעקב לאמר לעשיו, "ויהי לי שור וחמור", אמנם יש לי מברכות עוה"ז, ואולם אלה הם בבחינת "ויהי" לשון צער, שיש לי צער מזה שאני צריך לעסוק בעניני עולם הזה, וא"כ יוצא שאינני נהנה מחלק העולם הזה שזה חלקך.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת וגו' (ל"ב - י"א)

איתא בחז"ל (סוטה ה') תלמיד חכם צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית. ונראה שהכוונה של הגמרא הוא לפסוק השמיני שבפרשה השמינית שבתורה שהוא, "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת", והיינו שידאג שכל החסדים שהיו לו עד עכשיו היו מזכויותיו ולא בזכות אבותיו, וא"כ נתמעטו זכויותיו, וצריך להוסיף במעשים טובים כדי שירבו זכויותיו.

(הגר"א מוילנא זיע"א)

ואתה אמרת היטיב איטיב עמך (ל"ב - י"ב)

"ואתה אמרת היטיב", "אז א איד זאגט סי איז עם גוט, זאגט דער אייבערשטער "היטיב עמך", איך וועל דיר ערשט ווייזין וואס הייסט גוט", (אם יהודי אומר שטוב לו, אומר השי"ת אני אראך מה נקרא טוב).

(הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר)

ואתה אמרת היטיב איטיב עמך (ל"ב - י"ג)

וקשה, אם הבטיח לו השי"ת "היטיב איטיב עמך" מדוע התיירא יעקב, ואם נאמר כמאחז"ל שנתירא שמא יגרום החטא, למה הזכיר בכלל הבטחה זו. וי"ל שכך אמר יעקב אבינו לפני הקב"ה, אילו היה הדבר נוגע רק אלי, כי אז לא הייתי מתיירא, כיון שכך הוא רצונך, אך מתיירא אני על שום "ואתה אמרת היטיב איטיב עמך" ושמתי את זרעך כחול הים", ואם חלילה יגרום החטא "ויבוא והכני אם על בנים" ולא תוכל להתקיים הבטחה זו, יגרום הדבר לחילול השם ולצער השכינה, שהוא "חפץ להיטיב", מפני זה אני מתיירא.

(בית הלוי)

וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה וגו' ואת יוסף אחרונים (ל"ג – ב')

איתא (קהלת ג' – ט"ז) "והאלקים יבקש את נרדף, ולכן העמיד יעקב אבינו ראשונה את בני השפחות, משום שהם היו נרדפים קצת מאחיהם בני הגבירות, והיה בטוח שהקב"ה ישמרם מיד עשו, אח"כ העמיד את בני לאה, אשר לעומת בני רחל היו ג"כ נרדפים קצת, "ואת יוסף ורחל אחרונים". וזה שכתב רש"י, "אחרון אחרון חביב", היינו שסידר אותם בחכמה כדי שינצלו כולם.

(הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א)

ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ויחן את פני העיר (ל"ג – י"ח)

דרשו חז"ל (שבת ל"ג) "ויחן לשון חן שחנן אותם יעקב, 'מטבע' תיקן להם, שווקים תיקן להם, מרחצאות תיקן להם". וי"ל, דהנה מצינו שהאבות הקדושים היו מגיירים, כמו שאמרו חז"ל, כדכתיב אצל אברהם "ואת הנפש אשר עשו בחרן" (בראשית י"ב – ח), וגם יעקב היה מגייר אנשים. וזה פירוש הגמרא, מטבע תיקן להם, תיקן להם שיתנו צדקה, מרחצאות תיקן, שילכו למקוה לטבול עצמם, שווקים תיקן להם, תיקן להם שלא יהיו יושבי קרנות ולא ישבו בשווקים.

(הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א)

ויבא יעקב שלם וגו' (ל"ג – י"ח)

הר"ת של "שלם" הם, שם לשון מלבוש, יעקב אבינו לא שינה את שמו, לשונו ומלבושו, על אף היותו זמן כה רב אצל לבן, וקשירת ידידותו עם עשו הרשע, אחרי ככלות הכל הוא נשאר "שלם", וכל שלמותו של יהודי טמונה בכך, שהוא עומד בתוקף על אי שינוי בכל אחד משלושת הדברים הללו – שם לשון ולבוש.

(בני יששכר)

פניני השבת

והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו

סיפר הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זיע"א, כשימשתי את רבי, הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימינוב זיע"א אירע פעם אחת, שכבר הגיע יום החמישי ובבית לא היתה אף פרוטה לצרכי שבת, הרבנית ביקשה ממני שאלך לרבי ואשאלהו מה לעשות, אך כשנכנסתי לחדרו של הצדיק וראיתי את גודל התעסקותו ודבקותו בעבודת ה', לא מלאני לבי להטרידו, וחזרתי לאחורי. הגיע יום חמישי בערב, והרבנית שלחה אותי שוב וביקשה שאלך להזכיר לרבי שאין מאומה בבית לשבת קודש. הלכתי ושוב ראיתי שהוא עסוק בתורה ועבודה בהתלהבות ודבקות, ושוב לא יכולתי להפסיקו ושבתי לאחורי. הגיע יום השישי בבוקר, ובבית עדיין אין כלום לבשל לשבת, נכנסתי שוב לחדר הצדיק, ואז אמר לי הרבי מעצמו: לך וקח את הקדירה שמבשלים בה דגים, תשים לתוכה מים, ותשפות אותה על האש, וכן תעשה גם בקדירה של הבשר ושל שאר תבשילי שבת. תמהתי ואמרתי, רבי! מה נבשל באותן הקדירות הלא אין דגים ובשר? השיב לי רבי: כתוב בתורה "והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו" אנחנו מחויבים לעשות ההכנה, והשבת כבר תביא בעצמה מה שצריך. וכך הוה, לקחנו את הקדירות, שמנו בהם מים ושפתנו אותן על האש, כעבור זמן מה בא פתאום יהודי כפרי ושאל אם יוכל לשבות אצלנו, כי לרגל איזה ענין הוצרך להיות בעיר בשבת, והוא הביא עמו את כל צרכי השבת ביד רחבה, מובן שברצון רב קיבלתו את האורח לשבת, והיה לנו עונג שבת כראוי.